

انعطاف پذیری معماری بومی در رویکرد معماری پایدار

الهام رحیمی*¹

1- فارغ التحصیل کارشناسی ارشد رشته معماری- مرمت، دانشکده هنر و
معماری، دانشگاه آزاد تهران مرکز، rahimi_architect@yahoo.com

چکیده

مفهوم «معماری پایدار»، چه به عنوان عمل خلق فضای انسانی و تنظیم رابطه انسان و محیط فیزیکی و چه به عنوان محصول این فرآیند، همواره با محیط پایدار درآمیخته و در یک چهارچوب کلی می توان آن را به معنای «خلق محیط پایدار انسان ساخت» تعبیر کرد. نیل به پایداری محیط کالبدی انسان ساخت به عنوان بخشی از محیط زیست انسانی و دربرگیرنده و سامان دهنده فعالیت های اقتصادی و اجتماعی، در گرو برقراری حالت تعادل پویا میان فضای کالبدی انسانی، محیط فراگیر و کاربران فضا است. پویایی این تعادل در نحوه پاسخ گویی و کنش مندی محیط کالبدی به خواست ها و نیازهای کاربران و نیز شرایط متغیر محیط فراگیر است. آماده سازی بستر ایجاد معماری پایدار، در هر سه شاخه فرهنگی- اجتماعی، اقتصادی و محیطی قابل بررسی است که در همه این شاخه ها توجه به ویژگی ها و قابلیت های منطقه و مردم آن، مورد نظر می باشد. بنابراین درک دقیق آنچه مردم امروز می خواهند، نکته اساسی در فهم کاربردی بودن ارزش های استخراج شده معماری بومی می باشد. بدین ترتیب می توان به گونه ای از معماری دست یافت که همچون معماری گذشته به خوبی کار می کند و در امتداد معماری گذشته، واقع می شود.

واژه های کلیدی: سازگاری، انعطاف پذیری، معماری بومی، معماری پایدار

1- مقدمه

معماری کهن سرزمین ایران، زنجیره ای به هم پیوسته از تجربیات و ارزش هایی است که سینه به سینه از هزاران سال پیش تا کنون توسط هنرمندان، معماران و مردم ایران استمرار یافته است. طی این تکامل تدریجی، معماری ایرانی همواره در تمامی دوران با تکیه بر زیرساخت های فرهنگی، مذهبی، اجتماعی و طبیعی زمان خود شکل گرفته و در نقاط مختلف ایران به دلیل وجود اقوام، مذاهب و اقلیم های گوناگون، انواع مختلف سبک های معماری به وجود آمده است. همسازی شهرها، روستاها و بناهای ایرانی در زمان ها و مکان های مختلف با بسترهای اجتماعی، فرهنگی، مذهبی و زیست محیطی باعث شده که معماری ایران همواره پاسخگوی نیازهای مادی و معنوی جامعه و مردم باشد. ارتباط تنگاتنگ بین معماری و شهر با انسان و طبیعت، نشان از وجود مفاهیم و ویژگی های پایداری در معماری ایرانی دارد که می تواند الهام بخش معماران معاصر ایرانی و حتی غیرایرانی باشد. بسیاری از مفاهیم و ویژگی هایی که امروزه در محافل علمی حول مقوله توسعه پایدار، معماری پایدار مطرح است، در تاریخ کهن معماری ایرانی قابل بررسی و بازشناسی است، بنابراین در این مقاله سعی نگارنده برآن است که به رمزگشایی و کشف مفاهیم و ویژگی های